

Hoewel veel gemeenten het onderhoud van en de variatie in het groen naar een lager niveau hebben gebracht, klagen burgers opmerkelijk weinig

Door bezuinigingen lijkt triple A-kwaliteit geen must meer

De burger is coulanter dan verwacht

Onder invloed van de economische crisis worden gemeenten gedwongen de broekriem verder aan te halen. Toch lijkt het erop dat de burger de daarmee gepaard gaande vermindering in het budget voor aanleg en onderhoud van openbaar groen accepteert. Is de burger murw geslagen of is er iets anders gaande?

Auteur: Guy Oldenkotte

Onlangs kondigde premier Rutte aan dat Nederland het komend jaar zes miljard euro extra moet bezuinigen. Het bedrag komt bovenop de bezuinigingen die al zijn ingezet. En als we de pessimisten moeten geloven, dan is het einde nog niet in zicht.

Die bezuinigingen hebben hun weerslag op de budgetten die gemeenten ter beschikking hebben voor onder meer het aanleggen en onderhouden van openbaar groen, erkent ook Esther Verhoeff van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Maar gegevens over hoe de verschillende gemeenten in ons land daarmee omgaan, ontbreken. Een werkgroep die zich daarmee bezighield, is sinds begin dit jaar opgeheven. De boodschap van de VNG dat gemeenten ook tijdens economisch mindere tijden moet blijven investeren in groen, zoals de oproep in de factsheet 'Groen en Gemeenten' luidt, blijft echter staan.

Uit een rondgang van persbureau ANP langs verschillende gemeenten eerder dit jaar, bleek echter dat veel gemeenten zich gedwongen voelen de

frequentie en mate van onderhoud te verminderen. Zo bezuinigt Breda bijna één miljoen euro door het onderhoud van groen in de wijken, met uitzondering van het stadshart, van niveau B naar niveau C te verlagen. Bovendien heeft men de beplanting op veel plaatsen vervangen door onderhoudsarme gazons. Dat levert 500 duizend euro extra aan besparingen op. En door minder te gaan maaien, wieden en vegen, kan de gemeente Delft het sinds 2011 af met één veegmachine minder. De broodnodig geachte vervanging van de bestaande machine werd daarmee overbodig. Maar het kwaliteitsniveau van het onderhoud van het oude centrum en het beschermde stadsgezicht daalde daarmee wel van niveau A naar niveau B. In de rest van de gemeente ging het van niveau B naar niveau C. Dankzij die beslissing kon Delft de afgelopen jaren jaarlijks wel zo'n 1,3 miljoen euro besparen. De besparingen in Breda en Delft leidden niet tot de verwachte afkeurende reacties vanuit de bevolking. 'We hadden gedacht dat de tevreden-

Joop Spijker

heid van de burgers zou dalen, maar dat is niet gebeurd', tekende het ANP op uit de mond van woordvoerder Frances van Heijst. 'Als we er in een onderzoek expliciet naar vragen, dan zeggen inwoners dat het ze wel is opgevallen en dat ze het jammer vinden, maar ze hebben er begrip voor', voegt zij toe. Ook in Breda, zo stelt Ton van Schijndel van de gemeente aldaar, heeft het verlagen van het onderhoudsniveau niet tot klachten geleid. De burger lijkt zich dus, tot grote opluchting van de gemeenten, te schikken.

Veranderende rol

Volgens onderzoekers van kennisinstituut CROW in Ede is het niet opmerkelijk dat weerstand vanuit de bevolking uitblijft. Zij constateren, op basis van de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte, dat een teruggang met één stap niet leidt tot meer meldingen van rotzooi of verloedering in ons land. De catalogus kent 202 zogenaamde meetlatten waarlangs de kwaliteit van de openbare ruimte kan worden gemeten. Maar projectleider Joop Spijker van de Databank Gemeentelijk Groenbeheer merkt op dat de rol van openbaar groen de afgelopen jaren juist is toegenomen. Gemeenten moeten daarom weloverwogen te werk gaan bij het doorvoeren van bezuinigingen. 'In de jaren 80 werd groen vooral gezien als aankleding van de stad. Nu is er het besef dat groen bijdraagt aan de leefbaarheid van de omgeving', merkt hij op. Spijker is de drijvende kracht achter de databank. De gegevens zijn, volgens hem, duidelijk. 'We zien dat budgetten al sinds 2005, dus ruim voordat de crisis toesloeg, gemiddeld afnemen, terwijl het areaal juist toeneemt.'

Marcel Wenker en Willem Mulder

Analyses van de gegevens maken duidelijk dat gemeenten de bezuinigingen gematigd doorvoeren. 'Gemeenten zijn heel divers in hoe ze het werk uitvoeren. En gemeenten die overwegen om de afdeling te verzelfstandigen of werk uit te besteden, overwegen dat vaak al veel langer. Dat is niet iets dat is ingegeven door de huidige crisis', merkt hij op. De zogenaamde kaasschaafmethode lijkt de bezuinigingen dus voor de burger te maskeren. 'Daarnaast zien we steeds meer dat er gekozen wordt voor goedkopere soorten groen, die tevens makkelijker te beheren zijn.' Omdat het groenvolume dus niet afneemt, blijft de burger gerustgesteld.

Meer burgerparticipatie

Spijker ziet echter ook dat burgers in steeds meer gemeenten juist betrokken worden bij het onderhoud van openbaar groen. Dat zou kunnen verklaren waarom veel burgers het versoberde onderhoudsregime lijken te accepteren. 'Het is een brede trend in onze maatschappij dat de overheid de burger nadrukkelijker betreft bij het uitvoeren van een aantal taken. Denk daarbij aan zoiets als mantelzorg in de gezondheidszorg. Dat speelt ook bij het onderhoud van openbaar groen. Overheid en burgers werken nu nadrukkelijker samen om het groen in de wijk te onderhouden. Ook dragen gemeenten de aanleg en het beheer van groen op bedrijventerreinen steeds vaker over aan het bedrijfsleven dat daar gevestigd is. Als tegenprestatie mogen die dan extra reclame maken.'

Werner Mentens

De gemeente Deventer experimenteert al enige tijd met die aanpak. Deventer won in 2010 de titel 'Groenste stad van Nederland'. In 2011 werd de stad zelfs uitgeroepen tot 'Groenste stad van Europa'. Groen is voor de stad sindsdien een soort sellingpoint gebleven. 'Wij voeren tegenwoordig, samen met de provincie Overijssel, eerst een leefbaarheidsonderzoek uit voordat we beginnen aan het groot onderhoud in een wijk. Daarbij bekijken we wat de wensen zijn vanuit de wijk en op welke wijze groen kan bijdragen aan de verbetering van het woonklimaat', zeggen Willem Mulder en Marcel Wenker van de gemeente. 'Op deze wijze krijgt de gemeente meer waar voor haar geld.' Zij erkennen dat ook Deventer de afgelopen jaren kritischer is gaan

kijken naar het groenbeheer. 'We hebben een stukje van het budget moeten inleveren en zijn tevens wat creatiever geworden. Op een aantal plekken is het onderhoudsniveau omlaaggegaan of is er een andersoortig beheer toegepast. Maar het beleid dat we tegenwoordig voeren, heeft een hogere social return.'

Mulder en Wenker waken ervoor dat er in Deventer te diep wordt gesneden. 'Het groenbedrijf in Deventer is een sociale werkvoorziening. Sommige werkzaamheden kunnen efficiënter en goedkoper worden uitgevoerd door machines. Maar het is niet goed als dat ten koste gaat van de sociale werkgelegenheid. Daarom dringen wij vaak aan op het nemen van afgewogen beslissingen in plaats van het kijken naar cijfers alleen.'

Groen kapitaliseren

De gemeente Deventer heeft de financiële waarde van de openbare ruimtes in kaart gebracht. 'We streven ernaar om kapitaalvernietiging te voorkomen. Daarom werken we nu eerder toe naar een robuustere oplossing', zegt Mulder. Zo is er onlangs besloten te stoppen met bloembakken aan lantaarnpalen. 'Dat was een luxe die eigenlijk te duur werd.' Daar staat tegenover dat er de afgelopen jaren meer burgerinitiatieven zijn ontplooid. 'Zo is er een bijenlint aangelegd dwars door de stad, dat deels door burgers wordt onderhouden. Ook werken we samen met bijvoorbeeld de Vereniging Groei en Bloei Deventer bij het onderhoud van een rotonde. Daarnaast gaan we overeenkomsten aan waarbij burgers zelfstandig mogen beslissen hoe ze iets qua groenvoorziening willen doen', aldus Mulder. Deventer biedt burgers dus de mogelijkheid om een hogere beeldkwaliteit na te streven, waardoor het eigenaarschap van de groene ruimte wordt vergroot.

Ook in de gemeente Weert doet men, ondanks de economische druk, alles om de kwaliteit

van het groen op een hoog niveau te houden. 'Zeker in crisistijd is het erg belangrijk dat de omgevingskwaliteit van hoog niveau is. Het is een soort promotie van de stad en een erkenning voor jarenlang consequent beleid, maar ook een maatschappelijke zorg', merkt Werner Mentens op. In Weert groeit het besef dat groen in de directe woonomgeving belangrijk is. Weert werd vorig jaar uitgeroepen tot 'Groenste stad' van ons land. Nu heeft de stad de ambitie om ook de Europese titel binnen te halen. 'Ons streven is altijd geweest om deze titel binnen te halen op basis van onze kwaliteiten, dus zonder dat daarvoor extra projecten werden opgezet.' Maar ook in Weert ontkwam de afdeling groenbeheer niet aan de bezuinigingen. 'We hebben net een grote reorganisatie achter de rug en besteden steeds vaker werkzaamheden uit', erkent Mentens. 'We hebben vooral weten te bezuinigen op de reserves. Maar we blijven inzetten op het handhaven van een onderhoudsniveau van A-kwaliteit, ook in de wijken.' Mentens kan daarbij rekenen op steun van de gemeente. 'De bestuurlijke aandacht voor groen is erg groot. We merken daarnaast een toenemende aandacht voor groen, zeg maar omgevingsbewustheid bij de ondernemers. De rotondes waren binnen twee maanden geadopteerd en de vraag van de ondernemers in de binnenstad naar meer groen blijft groot. Ook zij willen investeren in ruimtelijke kwaliteit.' Wethouder Harrie Litjens noemt de handhaving van een hoog kwaliteitsniveau 'essentieel'. 'Samen met Bergeijk, uitgeroepen tot 'Groenste dorp van Nederland', wil de gemeente Weert de regio Midden-Limburg en Zuidoost-Brabant nog beter profileren. In deze tijd moeten we ons durven onderscheiden. Ik ben ervan overtuigd dat het onderscheidend vermogen uiteindelijk een positief effect zal hebben op onszelf, maar ook op omliggende gemeenten, tot aan Roermond en Eindhoven toe.'

Zo op het eerste oog lijkt de crisis dus nog niet

direct een duidelijke weerslag te hebben op het groen in de gemeenten. Maar de creativiteit waarmee besparingen kunnen worden voorkomen, kent zo haar grenzen. Bovendien, zo stelt Joop Spijker, zal de rol van groen de komende jaren alleen maar toenemen. Budgetten voor het uitvoeren van het beleid voor groenbeheer zullen de komende jaren daarom nog verder onder druk komen te staan. Voor veel gemeenten zal de puzzel om met het bestaande budget burgers tevreden houden, daardoor alleen maar ingewikkelder worden.

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.stadengroen.nl/artikel.asp?id=41-4120>

Gemeente Weert

Inwoners van Weert hebben in de laatste burgerpeiling aangegeven tevreden te zijn over het leefklimaat van de stad. De directe woonomgeving wordt door 78% als goed of uitstekend beoordeeld. Factoren die hierbij een rol spelen, zijn bijvoorbeeld het onderhoud van de openbare ruimte, de voorzieningen en veiligheid in de buurt. De inwoners geven een 7,8 als gemiddelde score op het gebied van leefbaarheid.

Databank Gemeentelijk Groenbeheer

De Databank Gemeentelijk Groenbeheer verzamelt al sinds 1995 gegevens over het beheer van openbaar groen. Deelnemende gemeenten kunnen, tegen betaling, hun beheerskosten en beleid benchmarken. Meer informatie kan gevonden worden op www.databankgroenbeheer.nl.

Gemeente Deventer

Het aantal inwoners van Deventer vertoont sinds 2011 een grillig patroon. De inwoners zijn echter positief over de hoeveelheid groen en de variatie daarin binnen de gemeente. Deelnemers aan een panelonderzoek beoordelen de parken in de gemeente met cijfers rond een 7 of 7½.

Het onderhoud van groen staat in veel gemeenten onder druk nu de crisis voortduurt